

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-27239794-010.06.02-169/2136
Konu : Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen
Suç Soruşturmaları

31.10.2022

GENELGE
NO: 170/1

Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, mahiyeti itibariyle mağdurlar üzerinde fiziksel ve ruhsal olarak yıkıcı etkilere sahip olup, mağdurun yakınları üzerinde de benzer sonuçlara yol açabilmektedir. Bu nedenle söz konusu soruşturmaların yürütülmesinde herhangi bir eksiklik veya gecikmeye sebebiyet verilmemesi amacıyla 19.11.2018 tarihli ve 170 sayılı “Çocuk ve Kadınlara Karşı İşlenen Cinsel Suç Soruşturmaları” Genelgesi'nin güncellenmesinde fayda bulunduğu değerlendirilmiştir.

Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suç soruşturmalarında delillerin toplanması ile maddi gerçeğin ortaya çıkarılması diğer suç soruşturmalarına nazaran farklılıklar arz etmektedir.

Suç sonrası korku ve çaresizlik hisseden ve bu durumla nasıl baş edebileceğini bilemeyen mağdur, suça ilişkin ihbar ve şikâyette bulunmakta tereddüt edebilmektedir. Yaşı küçük suç mağduru çocuklar ise yapılan eylemi anlamlandırmakta zorlanabildiği gibi eylem hakkında konuştuğu takdirde failin kendisine veya yakınlarına zarar verebileceğinden korkmaktadır.

Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suç soruşturmalarının yürütülmesi sırasında; olayın adli mercilere ne şekilde ve ne zaman yansıdığı, ilk defa kiminle ve nasıl paylaşıldığı, paylaşıldığı andaki mağdurun fiziksel ve ruhsal durumu, olay ve yakalama tutanakları, doktor raporları, tanık beyanları, şüpheli ve mağdur beyanlarının tutarlı olup olmadığı, kriminal raporlar, taraflar arasında husumet bulunup bulunmadığı, şüpheli veya mağdurun evinde ya da iç yerinde yapılan aramada ele geçen deliller, telefonda ve bilgisayarda ele geçirilen görüntü ve yazışmalar ile diğer bütün deliller hep birlikte değerlendirilerek adli işlemlerin yürütülmesi gerekmektedir. Bu adımlardan bazılarının zamanında atılmaması veya delillerin eksik toplanması maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasına engel olabilecektir.

Suçun mağdur üzerinde yarattığı etki dikkate alınarak; mağdurun suç faili ile yüz yüze getirilmemesi, beyanının bunlara yönelik hizmet veren merkez veya özel ortamlarda görevli uzman aracılığıyla bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından ayrıntılı bir şekilde alınması, böylece örselenmesinin önüne geçilmesi sağlanmalıdır. Nitekim 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236 ncı maddesi, soruşturma aşamasında alınan mağdur beyanı ile kovuşturma aşamasında da yetinilmesini ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması bakımından zorunluluk bulunmadıkça mağdurun yalnızca bir kez dinlenmesini öngörmektedir.

7188 sayılı Kanunla 5271 sayılı Kanun'un 236 ncı maddesine eklenen beşinci ve altıncı fıkralarla; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102 ve 103 üncü maddelerinin ikinci fıkralarında düzenlenen nitelikli cinsel saldırı ve nitelikli cinsel istismar suçlarına ilişkin soruşturmalarda Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) ve benzeri özel merkezlerde beyan işlemlerinin yerine getirilmesi zorunlu kılınmıştır. Bununla birlikte söz konusu maddelerin birinci fıkralarında düzenlenen eylemlere ilişkin soruşturmalar bakımından da

mağdurun örselenmemesi amacıyla öncelikle bu merkezlerde, bunun mümkün olmaması halinde ise Adli Görüşme Odalarında (AGO) beyan işlemlerinin yürütülmesi gerekecektir. Böylelikle suçun nitelikli hale dönüşme ihtimalinde de mağdur örselenmemiş olacaktır.

Benzer şekilde, 5271 sayılı Kanun'un 236 ncı maddesine eklenen dördüncü fıkrada da; ifade ve beyanın özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların özel ortamlarda ifadelerinin alınması yönünde düzenleme yapılarak AGO kullanımının önemine dikkat çekilmiştir.

Bu itibarla;

1-Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara ilişkin soruşturma işlemlerinin, Cumhuriyet başsavcılıklarınca yapılacak işbölümü ile her adliyede belirli Cumhuriyet savcıları tarafından takip edilmesinin ve zorunlu olmadıkça işbölümü değişikliği yapılmayarak bu konuda uzmanlaşmanın sağlanması,

2-Cinsel dokunulmazlığa karşı bir suç işlendiği iddiası ile soruşturmaya başlayan Cumhuriyet savcısınca derhal Cumhuriyet başsavcısına bilgi verilmesi,

3-Soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısı tarafından eylemin niteliği gözetilerek kolluk birimlerine ayrıntılı bir şekilde gereken talimatların verilmesi, bu kapsamda;

a) Mağdur ve şüpheliden elde edilmesi gereken biyolojik delillerin titizlikle ve gecikmeksizin derhal toplanması,

b) Mağdurun ve şüphelinin iç ve dış beden muayenelerinin derhal yaptırılması, eylemin niteliğine ve zora bağlı gerçekleşip gerçekleşmediğine dair bulgu varsa hazırlanacak raporda bu hususlara yer verilmesi,

c) Eylemin niteliğine göre mağdur ve şüphelinin tırnak dokularından örnekler alınması,

d) Mağdur ve şüphelinin kıyafetleri yıkanmadan önce biyolojik delil araştırması yapılması,

e) Olay yerinde uzman personel aracılığıyla gecikmeksizin inceleme yaptırılması, olay yerinin ve eşyanın durumunu gösterir şekilde tutanak ve kroki hazırlatılarak görüntü alınmasının istenmesi, ayrıca mağdurun beyanında verdiği ayrıntıların olay yeriyle örtüşüp örtüşmediğinin tespiti,

f) Olay yerinde varsa salgı, kan, saç, tükürük, tırnak, izmarit, peçete gibi delillerin yorgan, çarşaf, halı, yastık gibi yüzeylerden titizlikle toplanması ve gerekmesi halinde bu eşyalara el konulması,

g) Taraflardan olaya ilişkin olabilecek görüntü kaydı ile dijital delillerin toplanması,

h) Olayı aydınlatmaya yönelik kamera kayıtlarının olup olmadığının araştırılması, varsa temini ile incelenmesinin sağlanması,

i) Gerekteğinde taraflara ait arama, aranma ve mesaj kayıtlarının ilgili birimden istenmesi,

i) Teşhis işlemlerinin Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun Ek 6 ncı maddesindeki usule uygun şekilde yerine getirilmesi,

4-a)5237 sayılı Kanun'un 103 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen nitelikli cinsel istismar suçuna ilişkin soruşturmalarda mağdur çocuk beyanının mutlaka Çocuk İzlem Merkezinde (ÇİM) şüpheli ile yüz yüze getirilmeden uzman aracılığıyla alınması,

b) 5237 sayılı Kanun'un 103 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen nitelikli cinsel istismar suçuna ilişkin kovuşturmalarda, soruşturma aşamasında alınan beyan ile yetinilmesi, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması bakımından mağdur çocuğun beyanının alınması veya başkaca bir işlem yapılmasında zorunluluk bulunması halinde bu işlemin Çocuk İzlem Merkezinde (ÇİM) sanık ile yüz yüze getirilmeden uzman aracılığıyla alınması,

c) 5237 sayılı Kanun'un 102 ncı maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen nitelikli cinsel saldırı suçuna ilişkin soruşturmalarda mağdur beyanının mutlaka Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan ve bu işlemlere yönelik hizmet veren merkezlerde şüpheli ile yüz yüze getirilmeden uzman aracılığıyla

alınması, bu merkezlerin bulunmadığı yerlerde ise beyan işlemleri için orada bulunan mağdur çocuklarla karşı karşıya getirilmeden ÇİM'lerde işlemin gerçekleştirilmesi,

d) 5237 sayılı Kanun'un 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen nitelikli cinsel saldırı suçuna ilişkin kovuşturmalarda mağdur beyanının öncelikle Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan ve bu işlemlere yönelik hizmet veren merkezlerde veya ÇİM'lerde, bulunmaması halinde AGO'larda sanık ile yüz yüze getirilmeden uzman aracılığıyla alınması,

e) 5237 sayılı Kanun'un 102 ve 103 üncü maddelerinin birinci fıkralarında düzenlenen cinsel saldırı ve cinsel istismar suçlarına ilişkin soruşturma ve kovuşturmalarda mağdur beyanının öncelikle ÇİM veya Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan ve bu işlemlere yönelik hizmet veren merkezlerde, bulunmaması halinde AGO'larda şüpheli veya sanık ile yüz yüze getirilmeden uzman aracılığıyla alınması,

f) Yukarıdaki suçlar hariç olmak üzere, ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının AGO'da uzmanlar aracılığıyla alınması,

5-Mağdurun beyanı alınırken sözü kesilmeden dinlenmesi, kullandığı kelimelerin hukuksal veya tıbbi karşılığına dönüştürülmeden ifade ettiği şekilde zapta geçirilmesi,

6-Mağdurun birden fazla adli muayeneye tabi tutulmasına ihtiyaç duyulmayacak şekilde işlemlerin yerine getirilmesi,

7-Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen bir suç nedeniyle gebelik olduğu iddiası var ise failin tespitine yönelik gerekli incelemelerin yaptırılması,

8-Mağdurun suç tarihindeki yaşının nüfus kaydından farklı olduğuna dair bir iddia veya tereddüt bulunması ve bu durumun suçun niteliği açısından önem arz etmesi halinde,

a) Öncelikle nüfus müdürlüğünden mağdurun doğum tutanağının getirilmesi,

b) Mağdurun nüfus kaydının hastanede gerçekleşen bir doğuma dayanmadığının anlaşılması halinde, yakınlarından doğum tarihi ve kayıtları ile ilgili bilgi ve belgelerin temin edilmesi,

c) Mağdurun hastanede doğmadığının tespiti ve yaşı ile ilgili bir şüphe bulunması halinde, yaşının tespiti için el ve bilek graflerini de içeren kemik grafleri çektilererek yaşı konusunda tam teşekküllü bir devlet hastanesinden radyoloji uzmanının da yer aldığı bir heyetten rapor aldırılması,

9-Mağdur çocuklar hakkında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan tedbirlerin değerlendirilmesi ve ihtiyaç duyulması halinde bu tedbirlere hükmedilmesinin talep edilmesi,

10-Mağdur çocuk ile yasal temsilcileri arasında menfaat çatışması bulunması halinde, çocuğa kayyum atanması gereğinin gözden uzak tutulmaması,

11-Mağdurun akıl, ruh veya beden sağlığının yerinde olmadığına dair bir iddia veya şüphe bulunması halinde;

a) Olay tarihi itibarıyla herhangi bir akıl hastalığı ya da zayıflığının bulunup bulunmadığı, varsa bu durumun hekim olmayanlar, çevresinde yaşayanlar veya tanıyanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı,

b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunabilecek durumda olup olmadığı ve beyanlarına itibar edilip edilemeyeceği,

Hususlarında rapor aldırılması,

12-Suçta sürüklenen çocukların, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği bulunup bulunmadığı hususunda birlikte işlendiği iddia edilen diğer suçların adı ve tarihleri de ayrı ayrı belirtilmek suretiyle rapor hazırlanmasının istenmesi,

13-Cinsel saldırı ve çocuğun cinsel istismarı suçlarına ilişkin soruşturmalarda mağdurun beyanı alındıktan sonra Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinin (ADM) bilgilendirilmesi, müdürlük tarafından vaka hakkında adli destek planı hazırlanması ile psiko-sosyal destek hizmetlerinin

planlanabilmesi hususunun değerlendirilmesi,

14-Bu soruşturmalarda mağdur ve çocuğun mahremiyetinin korunması ile eylemin geleceklere üzerinde olumsuz etkiler bırakmasının önüne geçilebilmesi, ayrıca masumiyet karinesi doğrultusunda soruşturmanın gizliliği ilkesine riayet edilmesi,

15-Soruşturma dosyasına ilişkin delil veya görüntüleri usulüne aykırı olarak paylaşan ya da buna sebebiyet verenler hakkında kanuni gereğine tevessül edilmesi,

Konularında gerekli dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Bekir BOZDAG

Bakan

